

ողջունելու, աւետելու իր ազգին հաւանութիւնը դէպի Տրապիզոն նոր նաւեր դրկելու մասին, և իր գաղթականութեան համար նոր երկիր մ'ուզելու թոյլտուութիւնը: Կայսրը նշանակեց իրեն Ս. Թէոդոր Գաբրասի վանքին տաղիտը գտնուող հողը. բայց քիչ ասկէ՝ զիջում մը ($1\frac{1}{10}$) չորհեց՝ կայսերական երկիրներուն մէջ Վենետիկեաց ծախած ապարանքներուն տուրքերուն վրայ: Իրենց նշանակուած հողը շատ յարմար բան մը չէր՝ ինչ որ կ'երեւի, և թերեւ այս մտաւորամասնութեան մէջ կայսեր ներկայութեան, երբ ասիկա օր մը Մէլյան կը գտնուէր իր հետեորդներով՝ Զատիկ տօներուն առթիւ: Փամանակագիրը բան մը չտես, բայց խնդրոյ նիւթ հողին վրայ կը գտնուէին և անկարելի բան մը չէ որ այս մտաւորութիւնը պայլի միտքն եկած ըլլայ, նախանձորդ հիւպատոսին որ Լէոնտոկաստրոնի երջանիկ տէրն էր: Յամին 1367, նոր դեսպան մը Պետրոս Տալմէր, Մարկոս Կոնճառոյ տոնէն զրկուած, լաւ գիշուած ցեղանի մը վրան հասաւ Տրապիզոն: Կայսրն ընդունեցաւ նախորդ թոյլտուութեան յետպնդումը և Ս. Խայի ծայրը ստուգին զիջումը՝ այսպէս կոչուած՝ հոն եղած եկեղեցւոյն անուամբ: Հիւսման ունէր այս ծայրին վրայ հիմնելու թաղ մը, պաշտպանուած պարիսպով մը՝ որուն մէջ անկիւնագարդն և մէկ աշտարակը կայսրը խոտտացաւ չինի իր ծախքերով, փոսով մը շրջապատուած և զուրսէն կամուրջներով միացած: Դեսպանը տուրքերու փոխարկութիւն մը պահանջեց. բայց կայսրը մինչև նոյն զիջումները պահեց: Այս 1367ի վկայագրին կարեւորութիւնը անոր մէջ կը կայանայ որ Վենետիկեթ տիրացան այն երկրին ուր բնակեցան անընդհատ մինչև Տրապիզոնի կայսրութեան անկումը: Դաշտագետին մ'էր ծովուն վրայ ծայր մ'ունեցող, Լէոնտոկաստրոնի նման. ասոր պէս՝ յետակողմը յարաբերութեան մէջ էր փողոցին հետ՝ ուր ծրկու երկար շարքերու վրայ կը բարձրանային գաղթականներուն ծախելու և շտեմարանի խանութները: Այս երկու թաղերը քաղաքին շրջապատին մէջ չէին ներփակուեր: Պարտէզներու արուարձաններն մաս կը կազմէին. բայց պարիսպներով շրջապատուած էին և զօրաւոր աշտարակներով պաշտպանուած: Դուրսէն նախելով՝ վսեմ երեւոյթ մը կու տային՝ որուն չէին համապատասխաներ երբեք առեւտրական ոչ գործունէութիւնը և ոչ ալ արդիւնաբերութիւնը: Ամենէն աւելի ոչ ծաղկաւոր շրջանը տեղք միջև 1340. այս թուականէն սկսեալ՝ կայսրութիւնը կը սկսի իր մերձաւոր Պարսկաստանի նման՝ ցոյց տալ անկման մը նշանները:

Շաք.

ՄԻՆԵԱՆ ՇԵԻԿԵԱՆ

Տիպը Դ. ԱճէՄԵԱՆՆ

Անցեալ Յունիս 28^{ին} Մեծապատիւ Պր. Դ. Աճեման, իւր անակնկալ այցելութեամբ Միխիթարեան Մայրավանդոցս, Թուեցաւ Հայրենի երկրէն աւետարներ կուռնկ մը. կուռնկը սիրելի է մասնաւոր կերպով պանդուխտ Հային: Եւ մենք չորս տարի կտրուած, անջատուած միւր յնչնդեան հողէն, մեր եղբարց և սիրելեաց ցարաց մոռունչն և հեծեծանքները կը լսէինք. ու ըստութիւնը դեռ չէր սիրտ ընկր անցնելու վանացս շեմէն: Պարոն Աճեմանին իւր հետը բերաւ միխիթարական լուրեր. իրեն հետ և իրմով մեր երեսներն ալ զուարթացան: Առաջին անգամ պատիւ ունեցանք ճանաչելու նախկին Ռուսական Դոմայի տաղանդաւոր Երեսփոխանը, որու միայն համբաւը համակրելի բրած էր իւր դէմը Հայ ժողովուրդին:

Ռւսիսութեամբ լսեցինք, նաև որ Նա Պարիսու Ռուս Պատուիրակութեան կողմէն բանաձեւացութիւն մ'ունեցեր էր, միարեւեակը կողակներու երկու հրամատարներն Դինիքին և Կոլչաքն, նպատակաւ վերահաստատելու խաղաղութիւնն Ռուսաստանում:

Ահա դարձեալ Հայաստանի զաւակներէ մինն, իւր ցեղի փայլուն ընդունակութեանց շնորհիւ, հարկւր միլիոնէն աւելի ժողովուրդեան մը պատգամաւոր և հաշտարար կը հանդիսանայ. փառաւորապէս կատարելով իրեն վրայ դրուած պարտականութիւնը, և բարձրացնելով ազգիս պատիւն:

Գործի յաջող ելքը արդէն լրագիրներէն ծանօթ էր, մեզի կը մնար ուրախակից լինել իրեն լուսաւոր մտքով և ճարտասան լեզուով կապած միութեան համար:

Կը մաղթենք իրաւամբ վայելէ իւր կորզած դափնիներու արդիւնքն և Ռուս պատուիրակութեան շնորհապարտ վստահութիւնն:

ՄԵՐՈՒ ՇԵԻԿԵԱՆ